

MIKÄ IHMEEN KAVERIKOIRA?

**Kaverikoiratoiminta tutuksi Jyväskylän
alueen vammaisalan työntekijöille**

Niina Kettinen

**Opinnäytetyö
Helmikuu 2007**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**

Sosiaali- ja terveysala

Tekijä(t) Niina Kettinen	Julkaisun laji Opinnäytetyö	
	Sivumäärä 34	Julkaisun kieli suomi
	Luottamuksellisuus Salainen ☐ saakka	
Työn nimi MIKÄ IHMEEN KAVERIKOIRA? Kaverikoiratoiminta tutuksi Jyväskylän alueen vammaisalan työntekijöille		
Koulutusohjelma Sosiaali- ja terveysala Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) Vesa Kuhanen		
Toimeksiantaja(t)		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Koirilla ja lemmikeillä yleensä on todettu olevan paljon hyviä ja positiivisia vaikutuksia ihmisten sosiaaliseen hyvinvointiin ja terveyteen. Koiran hyvistä vaikutuksista voivat nauttia myös ihmiset, jotka eivät itse omista koiraa, mutta saavat olla koirien seurassa säännöllisesti. Koiran läsnä ollessa sosiaalinen kanssakäyminen lisääntyy. Se rauhoittaa tilannetta ja ihmisiä. Koira motivoi liikkumaan ja ottaa osaa niin suruun kuin iloonkin. Koiraan on helppo koskea ja sille on helppo puhua.</p> <p>Opinnäytetyön tavoite oli tuoda kaverikoiratoimintaa tutuksi Jyväskylän alueen vammaisalalla työskenteleville ammattilaisille, jotta he voisivat hyödyntää sitä työssään asiakkaiden hyväksi. Tarkoituksena oli selvittää mitä kaverikoiratoiminnalla tarkoitetaan ja mikä sen merkitys on vammaisille ihmisille. Olennainen osa työtä oli esitteen tekeminen ja postittaminen alueen yksiköihin ja siten toiminnan tunnettavuuden edistäminen. Toiminnan tuloksia kerättiin havainnoimalla kaverikoirien vierailuja eräissä kehitysvammaisten asuntolassa ja kolmen eri haastattelun avulla. Havainnot tehtiin kahden eri vierailun aikana ja samalla otettiin valokuvia, joita hyödynnettiin esitteen tekemisessä. Haastattelut tehtiin asuntolan työntekijälle, asukkaalle ja kaverikoiran omistajalle. Havainnot sekä haastatteluiden tulokset tukivat käsityksiä koirien positiivisista vaikutuksista ihmiseen. Tuloksista löytyi yhteneväisyyksiä työssä käsiteltyjen tutkimusten kanssa.</p> <p>Kaverikoiratoiminta on Suomen Kennelliiton alaista valtakunnallista toimintaa, jossa mukana on yli 300 koiraa omistajineen. Koirat ovat tavallisia kotikoiria, ihmisystävällisiä ja avoimia ja toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen. Kaverikoirat käyvät vierailuilla erilaisissa paikoissa, esimerkiksi päiväkodeissa ja asuntoloissa, tuomassa iloa asiakkaille, jotka eivät itse syystä tai toisesta voi omistaa koiraa. Jyväskylän alueella toiminta on alkanut vuonna 2004 ja opinnäytetyötä aloitettaessa kaverikoirat kävivät vierailulla vain yhdessä vammaisalan paikassa, eräissä kehitysvammaisten asuntolassa. Paikallisesti toimintaa organisoii Keski-Suomen Kennelpiiri.</p> <p>Asuntolan asukkaan, työntekijän ja kaverikoiran omistajan haastatteluiden perusteella toiminta on onnistunutta ja tuo asukkaiden arkeen vaihtelua. Se ei vaadi yksiköltä paljoa, vain tilan jossa kokoontua. Toiminnasta voisivat hyötyä monet muutkin asiakkaat, jos vain tietoa olisi tarpeeksi. Tähän haasteeseen työhön kuuluva esite pyrki vastaamaan.</p>		
Avainsanat (asiasanat) kaverikoira, kaverikoiratoiminta, vammaisala, vapaaehtoistyö		
Muut tiedot Liitteenä esite kaverikoiratoiminnasta		

Author(s) Niina Kettinen	Type of Publication Bachelor's Thesis	
	Pages 34	Language Finnish
	Confidential Until ☐	
Title WHAT IS A FRIEND-DOG? Introducing friend-dog activity to people working with disabled in Jyväskylä region.		
Degree Programme School of Health and Social Care Social care		
Tutor(s) Vesa Kuhanen		
Assigned by		
Abstract Dogs and pets in general have been noticed to have lots of good and positive effects on social well-being and health of people. People that don't own a dog them self but are able to be around them regularly can also benefit from the good effects of a dog. Social interaction increases in the presence of a dog. It calms the situation and the people. A dog motivates to exercise and it takes a part in joy and also in sadness. It is easy to touch a dog and speak to it. The purpose of this batchelor's thesis was to familiarize friend-dog activity to professionals working with disabled persons so that they could utilize it in favor of their customers. The purpose was to determine what friend-dog activity means and what is the meaning of it for the disabled person. Essential part of the job was to make a brochure and to mail it to units in the region and so to make the activity more acknowledged. The results from the activity was gathered by observing two different visitations of the friend-dogs in a dormitory for the disabled person and by three interviews. Also there was pictures taken that were used in the making of the brochure. The interviews were made for an employee and a resident of the dormitory and also for the owner of a friend-dog. The observations and the results of the interviews supported my own ideas about the positive effects the dogs to a human. Similarities can be found between the results and the studies dealt with in my thesis. The friend-dog activity is a nation wide activity that is conducted under Finnish Kennel Club and there are over 300 dogs and their owners participating in it. The dogs are regular housedogs that are human friendly and open and the activity in based on voluntarity. The friend-dogs are visiting in different places for example kindergardens and dormitorys and they bring joy for the customers that for some reason can't own a dog them selves. The activity in the region of Jyväskylä has started in 2004 and and when this batchelor's thesis was started there was only one place involed with disabled person, a dormitory for retarded, that the friend-dogs were visiting. Locally the activity is organized by Middle Finland Kennel Circle. Based on the interviews of the dormitory resident, employee and an owner of a friend-dog the activity is successful and brings a change in the everyday life of the residents. It doesn't take much from the unit, only a place to gather around. There are lots of other customers that could benefit from the activity if only there were enough information. That is the challenge in what the brochure included with this thesis is trying to answer.		
Keywords Friend-dog, friend-dog activity, working with disabled, voluntary work		
Miscellaneous Brochure of the friend-dog activity as attachment		

SISÄLTÖ

1.	KOIRAT OPINNÄYTETYÖN AIHEENA.....	2
2.	KOIRAN SOSIAALINEN, TERAPEUTTINEN JA TERVEYDELLINEN VAIKUTUS IHMISEEN	3
2.1.	Koira kaverina.....	3
2.2.	Koirien vaikutukset ihmiseen.....	4
2.3.	Onko koirasta haittaa tai vaaraa?	7
2.4.	Koirien terapeuttinen käyttö suomessa.....	8
3.	MITÄ ON KAVERIKOIRATOIMINTA?.....	10
3.1.	Kaverikoiratoiminta.....	10
3.2.	Mitä koirakolta edellytetään?.....	11
3.3.	Kaverikoiratoiminnan synty.....	11
3.4.	Kaverikoiratoiminta Keski-Suomessa	12
3.5.	Suomen Kennelliitto ja Keski-Suomen Kennelpiiri	12
4.	KAVERIKOIRAT VIERAILULLA	13
4.1.	Työn eteneminen	13
4.2.	Omat havainnot kaverikoirien vierailuista.....	15
4.3.	Asukkaan haastattelu	16
4.4.	Työntekijän haastattelu	16
4.5.	Kaverikoiran omistajan haastattelu	19
5.	ESITE KAVERIKOIRATOIMINNASTA	20
6.	OMIA AJATUKSIA	21
7.	MITÄ JATKOSSA?.....	23
8.	LÄHTEET	25
9.	LIITTEET	28
	Liite 1. Asuntolan asukkaan haastattelu	28
	Liite 2. Asuntolan työntekijän haastattelu	29
	Liite 3. Kaverikoiran omistajan haastattelu	30
	Liite 4. Esite kaverikoiratoiminnasta.....	31
	Liite 5. Saatekirje	32
	Liite 6. Yhteistyösopimus.....	33

1. KOIRAT OPINNÄYTETYÖN AIHEENA

Ryhtyessäni miettimään opinnäytetyöni aihetta tiesin jo heti alussa, että haluan sen jotenkin liittyvän koiriin. Olen tiedostanut, että omilla koirillani on minuun monia terveydellisiä, mutta etenkin myös sosiaalisia vaikutuksia ja olin jo ennestään jonkun verran lukenut tähän liittyviä tutkimustuloksia. Toivoisinkin että koiria, ja lemmikkejä yleensä, hyödynnettäisiin enemmän sosiaalialalla ja tiedostettaisiin koirien yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Näistä näkökulmista katsoen kaverikoiratoimintaan liittyvä opinnäytetyö tuntui hyvältä ja mielenkiintoiselta aiheelta. Olin jonkun verran lukenut toiminnasta ennestään ja tunsin pääperiaatteen, mutta esimerkiksi Jyväskylän alueen tilanne oli minulle vieras. Rajasin työn koskemaan vammaistyön kenttää suuntaavista opinnoistani johtuen.

Kaverikoiratoiminta on Suomen Kennelliiton organisoimaa valtakunnallista vapaaehtoisuuteen perustuvaa toimintaa, jossa ystävälliset ja ihmisrakkaat koirat käyvät omistajineen erilaisissa paikoissa vierailuilla. Paikallisella tasolla toiminnasta täällä Jyväskylän alueella vastaa Keski-Suomen Kennelpiiri. Ottaessani yhteyttä Keski-Suomen Kennelpiirin kaverikoiravastaavaan Tanja Kääriäiseen sain kuulla, että Jyväskylän alueella kaverikoirat vierailevat säännöllisesti vain yhdessä vammaisalan paikassa, eräässä kehitysvammaisten asuntolassa. Nykyisin tosin yhtenä säännöllisenä vierailupaikkana on toinenkin vammaisalan yksikkö.

Opinnäytetyöni teoriaosuudessa kuvaillaan koirien ja lemmikkien positiivisia vaikutuksia ihmisiin. Kerron myös kaverikoiratoiminnan pääperiaatteesta ja synnystä. Kävin tutustumassa ja havainnoimassa kaverikoiratoimintaa kehitysvammaisten asuntolassa. Haastattelin asuntolan asukasta, työntekijää ja kaverikoiran omistajaa. Haastatteluiden ja havainnoinnin tarkoituksena oli selvittää mitä kaikkea kaverikoiratoiminta pitää sisällään, mitä se vaatii eri osapuolilta ja mikä vaikutus sillä on vammaisille ihmisille. Lisäksi tein toiminnasta esitteen, joka postitettiin 53 eri vammaisalan paikkaan Jyväskylän alueella. Rahoituksen esitteen painatukseen ja postittamiseen sain Keski-Suomen Kennelpiiriltä, jonka kanssa tein asiasta sopimuksen. Tavoite on opinnäytetyön ja etenkin esitteen avulla tuoda toimintaa tutuksi vammaisalan ammattilaisille, jotta he osaisivat omassa työssään hyödyntää vapaaehtoistyöhön perustuvaa kaverikoiratoimintaa ja siten tuoda asiakkaiden elämään uusia kokemuksia. Vammaisilla ihmisillä harvoin on mahdollisuutta pitää omaa koira, apuvälineeseen rinnastettavia avustavia koiria lukuun ottamatta, joten kaverikoiratoiminta on mielestäni juuri omi-

aan tällaiselle kohderyhmälle. Toiminnan avulla vammaisetkin ihmiset pääsevät nauttimaan koirien tuomista hyvistä sosiaalisista ja terveydellisistä vaikutuksista. Toiveisani on myös tulevaisuudessa itse osata hyödyntää koiria työssäni, joten opinnäytetyö tuki siihen tähtäävää oppimista. Opinnäytetyö on ajankohtainen siinä mielessä, että kaverikoiratoiminta on Jyväskylän alueella alkanut vuonna 2004 ja on siis vielä uutta ja pienimuotoista toimintaa. Toivonkin, että tämän opinnäytetyön ja etenkin esitteen avulla pystyn edistämään kaverikoiratoiminnan tunnettavuutta ja siten tuomaan monen koirattoman vammaisen ihmisen arkeen iloa ja onnellisuutta.

2. KOIRAN SOSIAALINEN, TERAPEUTTINEN JA TERVEYDELLINEN VAIKUTUS IHMISEEN

2.1. Koira kaverina

Kaikki ovat varmasti joskus kuulleet sanonnan “koira on ihmisen paras ystävä”. Itsekin kahden koiran omistajana voin sanoa, että jos koira ei se kaikkein paras ystävä olisikaan, niin todellinen ja hyvä ystävä kuitenkin. Mutta mihin tällainen kahden eri lajin välinen ystävyys sitten perustuu? Hallgren (1991, 10-12) väittää, että suurin syy siihen, miksi ihminen pitää koiraansa niin hyvänä ystävänsä perustuu tunteelle, että koira tarvitsee häntä. Ja toki koira omistajaansa tarvitseekin saadakseen ruokaa, päästäkseen ulos ja muutenkin huolehtimaan tästä. Se, että koira saa ihmisensä tuntemaan itsensä tärkeäksi, toivotuksi ja tarpeelliseksi ja vielä näyttää tunteensa niin avoimesti, ilman teeskentelyä, tekee Hallgrenin (1991, 10-12) mukaan koirasta ihmisen ystävän ja perheenjäsenen. Ja toki ihminenkin voi tarvita vuorostaan koiraansa jokapäiväisessä elämässään. Eri tavoin vammautuneet ihmiset voivat saada avustavan koiran, joka pystyy hyvinkin kokonaisvaltaisesti vaikuttamaan käyttäjänsä elämään (Pekkarinen & Toikkari 2005, 37). Vammattomankin ihmisen koiralle voidaan opettaa hyödyllisiä taitoja, esimerkiksi hakemaan posti tai antamaan lattialle pudonnut esine.

Jokainen meistä tarvitsee rakkautta ja ystävyyttä elämäänsä ja kuitenkin meidän tuntuu olevan vaikeaa osoittaa näitä asioita kanssaihmisille. Jostakin syystä tunteiden osoittaminen koiralle on usein helpompaa. Lieneekö syynä se, että koira tuntuu aina kuuntelevan salaisuutemme, muttei kuitenkaan kerro niitä eteenpäin. Se ei puhu meistä pahaa, ei huomauttele virheistämme, ei välitä yhteiskunnallisesta asemastamme ei-

kä sano, jos olemme väärässä. Koira näyttää omistavan kaikki ne piirteet, joita hyvässä ystävässä arvostamme. (Hallgren 1991, 11-14.) Koira tuskin voi kokonaan korvata ihmisystävää, eikä sen tarvitsekaan. Mutta se voi antaa elämäämme niin paljon sisältöä, että sen ystävyyttä ei kannata torjua. Ja kuten eräässä artikkelissa (Heikkinen-Lehkonen 2005a) todetaankin, kannattaa koiranomistajien jakaa muillekin sitä mitä itsellä on, siis koirien ystävyyttä.

2.2. Koirien vaikutukset ihmiseen

Periaatteessa kaikilla lemmikeillä on terveydellisiä vaikutuksia. Eniten on tutkittu kissoja ja koiria, koska ne ovat lemmikkeinä yleisimpiä. Koirilla on todennäköisesti hiukan enemmän terveydellisiä vaikutuksia, kuin kissoilla. Tulos saattaa johtua siitä, että koira pakottaa liikkeelle säässä kuin säässä. Täytyy kuitenkin huomioda, että valtaosa tutkituista on ollut koiraomistajia, joten tulokset eivät välttämättä anna oikeutta kissan omistajille. (Ruukki 2005.)

Jo parikymmentä vuotta ympäri maailman on tutkittu koirien ja yleensä lemmikkien terapeuttisia ja terveydellisiä vaikutuksia. Eräässä tutkimuksessa saatiin esimerkiksi selville, että sydäninfarktista parhaiten toipuivat ihmiset, joita odotti kotona lemmikki. Koira meni jopa puolison ja ystävien tuen edelle (Ruukki 2005). Ruukki (2005) listasi eri puolilla maailmaa tehdyistä tutkimuksista lemmikkien terveydelliset vaikutukset. Todistetusti lemmikit parantavat veren kolesterolipitoisuuksia ja muita veren rasva-arvoja, alentavat verenpainetta, suojaavat stressin vaikutuksilta, vähentävät pikkuvaivoja, kuten päänsärkyä ja flunssaa, vähentävät lääkärinhoidon tarvetta, ylläpitävät toimintakykyä ja alentavat kuolleisuutta. Tutkimukset osoittivat myös, että lemmikki kohottaa mielenterveyttä sekä vähentää yksinäisyyden ja eristyneisyyden tunnetta. Lisäksi lemmikki vanhainkodissa pienentää hoitokustannuksia. (Ruukki 2005.) Alzheimeria sairastavien ihmisten käytös on muuttunut, kun koiria on vieraillet heidän luonaan laitoksessa. Mielialan vaihtelut ovat vähentyneet ja sosiaalinen kanssakäyminen lisääntynyt. (Unhola 2006.) Mielestäni koirien terveydelliset ja terapeuttiset vaikutukset koskevat niin vammaisia kuin vammattomiakin ihmisiä, vaikkei tutkimuksia ole juurikaan tehty vammaisista koiranomistajista. Samalla tavallahan koira lievittää niin vammaisen kuin vammattomankin yksinäisyyttä.

Yksiselitteistä syytä lemmikin terveydelliselle vaikutukselle ei ole löytynyt. Koetilanteessa on pystytty osoittamaan, että ihmisessä tapahtuu huomattavia fysiologisia muu-

toksia, kun oma lemmikki on paikalla, se vain yksinkertaisesti rauhoittaa. (Ruukki 2005.) Itse luulen, että yksi syy on tarpeellisuuden kokemisessa, jota käsittelin jo aiemmassa luvussa. Ihminen kokee, että hänen vain yksinkertaisesti täytyy pysyä terveenä tai vastaavasti parantua nopeammin, kun on olemassa joku, joka ei tule ilman häntä toimeen. Lemmikki voi antaa omalta osaltaan elämälle tarkoituksen ja se pitää ihmisen liikkeessä.

Ihmisillä on tarve koskettaa ja tulla kosketetuksi, mutta varsinkaan aikuiset eivät kosketa eivätkä halua tulla kosketetuksi niin estoitta, kuin ehkä lapsena. Kosketuksen tarvettaan on helppo ja ehkä hyväksytympääkin purkaa koiraan, sen silittämiseen. Koira tyydyttää myös monen hoivaviettä (Ruukki 2005). Italiassa koiria on kokeiltu autististen lasten kuntoutuksessa ja kokemusta on siitä, kuinka koiran läsnäolo motivoi lasta liikkumaan ja ottamaan kontaktia ensin koiraan ja sitä kautta myös ihmisiin (Unhola 2006).

Riittävä liikunta on yksi terveellisen elämän peruselementti. Kuitenkin monet ihmiset liikkuvat aivan liian vähän. Liikkuminen raittiissa ulkoilmassa vaikuttaa paitsi fyysisesti kuntoon, myös henkisesti tuomalla hyvän mielen. Liikuntaa voidaan ajatella paitsi hoitokeinona moneen sairauteen, myös ennaltaehkäisevänä terveydenhoitona. Todistettavasti (Pekkarinen & Toikkari 2005, 29, 32) myös vammaisen ihmisen ulkoilu lisääntyy, kun omistaa koiran. Koskaan ei tarvitse ulkoilla yksin, kun on koira seurana ja eläin myös motivoi paremmin liikkumaan. Lisäksi monille se luo turvaa ja koiran kanssa uskaltaa ulkoilla myöhäänkin. Parkinsonin tautia sairastavalle koira voi muistuttaa hyvästä rytmistä, riittävästä vauhdista ja askeleen pituudesta. Nämä ovat tärkeitä seikkoja muistaa, jotta kävelytaito pysyy yllä. (Unhola 2005.) Mutta vaikka ei itse omistaisikaan koira voi sen kanssa liikkumisesta nauttia. Esimerkiksi Hollolassa ryhmä kehitysvammaisia käy kerran viikossa koirien kanssa metsälenkillä. Lenkkien järjestäjä on paikallisen kaverikoiraajaoston puheenjohtaja Hanna Siikaniemi ja koirat ovat kaverikoiria. Vaikka koiria voisikin metsässä pitää vapaana, on ideana, että jokainen ryhmän jäsen saa taluttaa omaa koirakaveriaan. Siikaniemi toteaa, että monen motoriikka on parantunut huomattavasti ja liikkumisesta on tullut varmempaa. Lisäksi lenkeillä syntyy hyvä kontakti koiraan ja kehitysvammaiset oppivat samalla koirien käsittelyä. (Heikkinen-Lehkonen 2005a.)

Tiivis sosiaalinen verkosto luo hyvät edellytykset elämälle. Jo 1980-luvulla englantilainen Peter Messant totesi tutkimustuloksissaan, että koiraomistajat kokivat kaksin

verroin myönteisempiä kohtaamisia ihmisten kanssa, kuin yksin tai lastensa kanssa liikkuvat (Ruukki 2005). Koira on helppo yhteinen puheenaihe, sillä lähes jokaisella ihmisellä on jokin kokemus koirasta. Ja ajan myötä sitä tulee varmasti puhuneeksi paljon muustakin, kenties mieltä painavista asioista, kun on löytynyt sopiva juttukaveri. Suomessa koiria on kokeiltu mielenterveyskuntoutujien tukena ja siitä on saatu positiivisia kokemuksia. Manninen (2006) kertoo, kuinka ihmisen, joka kärsii julkisten paikkojen pelosta, on huomattavasti helpompi lähteä ulos, kun on koira mukana tukena ja turvana. Vaikeissa tilanteissa pelkkä koiran koskettaminen saattaa rauhoittaa tilannetta ja vähentää pelkoja ja jännitystä. Koira helpottaa sosiaalisten kontaktien syntymä, mikä on tärkeää etenkin mielenterveyskuntoutujille, jotka helposti eristäytyvät muista ihmisistä. Koiran avulla tärkeä päivärytmikin muodostuu ja siitä on helpompi pitää kiinni.

Koiralle on todella helppo purkaa sydäntään, toisinaan jopa helpompi, kuin ihmisille. Hallgren (1991, 17) kertoo, kuinka ruotsissa käytetään koiraa apuna skitsofreenikkojen psykoterapiassa. Koiran avulla potilaisiin saa kontaktin ja he pystyvät helpommin avautumaan psykiatrilleen. Myös Israelissa eräs psykologi käyttää koiria terapian ja kuntoutuksen apuna samalla tavoin kuin Ruotsissa (Unhola 2006). Etenkin Ruotsissa on tunnutta ymmärtävän paremmin koirien hyvät vaikutukset, sillä erässä Koiramme-lehden artikkelissa (Liljeholm 2004) kerrotaan, kuinka koira on helpottanut yksinäisten ammattiautoilijoiden työurakkaa. Artikkelissä käsiteltiin vain yhden miehen esimerkkiä, mutta siinä kerrottiin myös, että tapa on hyvin yleinen Ruotsissa. Kun ammattiautoilija ottaa pitkälle useita päiviä kestäväälle ajomatkalle koiran mukaan, hän ei ole yksin. On juttukaveri ja liikuttuakin tulee huomattavasti enemmän, kuin tavallisesti. Koira myös toimii hyvänä vahtina autossa öisin ja silloin kun kuljettaja on itse käymässä jossakin.

Suurin osa tutkimustuloksista puhuu sen puolesta, että vain koiranomistajat hyötyvät koirien terveydellisistä ja terapeuttisista vaikutuksista. Onhan loogista, että suurimman hyödyn saa se, joka eniten koiran kanssa viettää aikaa. Mielestäni koiratonkin voi hyötyä. Vaikkei omistaisikaan omaa koiraa, voi koiran kanssa käydä lenkillä, esimerkiksi niin että omistajakin on mukana. Kun tapaa jotakin tiettyä koiraa useamman kerran, siitä tulee tuttu. Sille voi puhua, sitä voi silittää ja sen kanssa voi leikkiä aivan kuin se olisi oma koira. Aina silloin, kun tapaa tällaista tuttua koiraa saa nauttia sen hyvää tekevistä vaikutuksista. Ja usein mukavan koiran tapaamisesta riittää puheenaihetta ja se tuo hyvän mielen moneksi päiväksi (Lähdekorpi 2004). Uskoisin, että vie-

railuilla on pitkäkestoisempi vaikutus, kuin vain se hetki, milloin koira on läsnä.

Myös joissakin kouluissa on huomioitu koirien terapeuttinen ja sosiaalinen vaikutus. Sanomalehti Keski-suomalaisessa kerrottiin vuonna 2005, kuinka Palokkalaiseen esy-luokkaan sai tuoda koiran. Opettaja otti mukaansa silloin tällöin omia koiriaan ja myös yksi oppilaista toi usein oman koiran mukanaan tunneille. Koirilla oli todettu olevan niin hyviä vaikutuksia, että niitä oli luokassa opettajan mukaan viikoittain. Opettaja Ari Hyvösen sanoin ”koiran olemassaolo esy-luokassa on täyttä terapiaa aamusta iltapäivään”. Se antaa huomiota jokaiselle, luo yhteishenkeä, vastuuntuntoa, rytmiä päivään ja rauhoittaa. Luokassa koiran on myös huomattu reagoivan mielialoihin ja ikään kuin lohduttavan. (Roikonen 2005.) Keravalla oli myös kokeilu, jossa opettaja toi kaksi koiraansa mukaan peruskoulun kolmannen luokan oppitunneille neljästi viikossa. Positiivisten tulosten lista oli pitkä: oppilaiden keskinäiset suhteet parantuivat ja empaattisuus lisääntyi, opiskelumotivaatio kasvoi ja työskentelyrauha lisääntyi, välituntiväkivaltaisuus vähentyi ja aremmista oppilaista oli tullut rohkeampia. Joillakin esiintynyt koirapelko oli poistunut. (Karppinen 2003.) Näissä esimerkeissä koirilla tuntui olevan samoja hyviä vaikutuksia, kuin tässä työssä aiemmin mainitsemisani erilaisissa tutkimuksissa ja havainnoissa. Ja nämä esimerkit tukevat sitä käsitystäni, että kyseessä olevat lapset ja nuoret hyötyivät yhden tai kahden koiran säännöllisestä läsnäolosta, vaikkeivät omistaneetkaan koira. Ei siis tarvitse omistaa koira ja olla sen seurassa jatkuvasti hyötyäkseen sen hyvää tekevästä vaikutuksista.

2.3. Onko koirasta haittaa tai vaaraa?

Yleensä koiran tuominen julkisiin tiloihin on kielletty ja useimmiten tätä perustellaan yhä lisääntyvällä allergialla. Uusimmat tutkimukset kuitenkin kertovat, että lasten varhainen altistuminen lemmikeille jopa itse asiassa vähentää taipumusta erilaisiin allergioihin. Lisääntyneiden allergioiden syyksi epäillään lihygieenisyyttä (Salomaa 2001), joten onko muutama hiekkainen tassupari ja koirankarvakasa kuitenkin aina pahasta? Jos allergia on jo puhjennut, ei lemmikki kuitenkaan käy siedätyshoidosta vaan pahimmassa tapauksessa saattaa jopa pahentaa allergiaa (Salomaa 2001). Näiden asioiden valossa ei kukaan varmaan ehdotakaan, että riskejä uhmaten koirat pitäisi päästää kaikkialla julkisiin tiloihin. Jos jossakin laitoksessa, esimerkiksi asuntolassa, ei asiakkailta eikä henkilökunnalla kenelläkään ole allergiaa, miksei koira tällaisessa tapauksessa voisi tuoda paikalle? Ja jos allergiaa esiintyy voi koira käydä tapaamassa

ulkona tai jossakin yleisillassa, esimerkiksi aulassa, missä se ei ketään häiritse. Mielestäni allergia ei siis saa eikä voi olla este koirien tuomiseen julkisiin tiloihin.

Koirat saattavat kantaa joitakin ihmisillekin tarttuvia tauteja tai loisia. Suomessa kuitenkin lähes kaikki koirat rokotetaan, joten tarttuvien tautien leviämisen riski on todella pieni. Samoin myös erilaisia suolistolaisia on suomalaisissa koirissa todella vähän, eikä niistä monikaan tartu ihmiseen. Ihminen ei myöskään koskaan voi olla koiran iholoisten isäntä, joten niistäkään ei varsinaisesti vaaraa ole. (Hallgren 1991, 21-23.) Kaverikoirana toimivat lemmikit on madotettu ja rokotettu suositusten mukaan, joten ne eivät todennäköisesti sairasta tai kannata ainakaan mitään ihmiselle vaarallista tautia.

Aina silloin tällöin saa lehdistä lukea ikäviä juttuja vihaisista ja aggressiivisista koirista. Uskon kuitenkin, että usea koiranomistaja tuntee koiransa niin hyvin, että tietää, milloin ventovieraan on sitä turvallista tervehtiä ja silittää. Usein koiran hyökkäys johtuu ihmisen antamista vääristä signaaleista. Erilaisissa laitoksissa vierailuilla käyvät koirat ovat ystävällisiä, eikä niistä ole vaaraa. Mutta niiden avulla on hyvä opettaa oikeanlaista tapaa tervehtiä ja käsitellä koira, jotta koirattomatkin ihmiset oppisivat lukemaan koirien elekieltä.

On olemassa myös ihmisiä, jotka eivät pidä koirista. Kaverikoirien vierailulla ketään ihmistä ei pakoteta tervehtimään koira. Niin halutessaan ei tarvitse lainkaan tulla paikalle, jolloin ei edes näe koiria. Tai koiria voi katsella kauempaa, jos esimerkiksi pelkää niitä. Koirakot toimivat aina vierailupaikan ehdoilla (Heikkinen 2005).

2.4. Koirien terapeuttinen käyttö suomessa

Jo ennen Kennelliiton organisoimaa kaverikoiratoimintaa ovat koirat käyneet ilahduttamassa laitoksissa asuvia ihmisiä. Nimittäin Amerikkalaisperäisten työkoirarotujen harrastajayhdistys eli SATHY ry. on jo vuonna 1990 aloittanut terapiakoira-toiminnan. SATHY:n terapiakoira-toiminta muistuttaa suurelta osin Kennelliiton kaverikoiratoimintaa, sillä molemmissa tapauksissa toiminta perustuu maksuttomaan vapaaehtoistyöhön, missä koirat omistajineen käyvät ilahduttamassa ihmisiä erilaisissa laitoksissa. Terapiakoiratkin testataan ja ohjaajat käyvät kurssin ennen toiminnan aloittamista, aivan kuten kaverikoiratoiminnassa. Ainoa ero näyttäisi olevan siinä, että terapiakoira-toiminnassa laitoksen toivottaisiin maksavan muodollinen kulukorvaus koiranomistajalle. (Terapiakoira-toiminta 2005.)

Uma Aaltonen on vapaa-ajallaan käynyt koiriensa kanssa ainakin vuosina 1999 ja 2000 Helsinkiläisissä laitoksissa vierailuilla ja kutsunut tätä toimintaa Amanda-Ystäväkoira-projektiksi. Nimi tulee siitä, että mukana toiminnassa on myös ollut Sarajevosta eläkkeelle jäänyt miinakoira Amanda. (Aaltonen 2002.) Ystäväkoiratoiminta perustuu samaan koirien positiiviseen vaikutukseen, kuin kaverikoiratoimintakin. Ystäväkoira-nimitystä ovat käyttäneet myös erilaiset koirakerhot, joiden toiminta on ollut pienimuotoisempaa ja vähemmän organisoidumpaa, kuin esimerkiksi nyt kaverikoira-toiminta on (Kari 2004).

Pääkaupunkiseudulla on vuodesta 1999 toiminut Hali-Bernit -ryhmä, joka käy tervehdyskäynneillä lastentarhoissa ja palvelutaloissa. Toiminnasta vastaa Sveitsinpaimenkoirat ry:n pääkaupunkiseudun alajaosto ja mukana on vain tietyn rotuisia koiria, lähinnä berninpaimenkoiria. Tämäkin toiminta perustuu vapaaehtoistyöhön, eivätkä he ota vierailukäynneistä korvausta. (Hali-Bernit 2005.)

Suomessakin on yleistymässä, että laitoksessa työskentelevä ottaa silloin tällöin töihin mukaan koiransa. Tällainen toiminta on jokaisen koiranomistajan ja laitoksen välinen asia, eikä näiden koirien käyttö ole minkään organisaation alaista toimintaa. Joskus näistä koirista käytetään nimitystä terapiakoira tai tassuterapeutti. Tällaisilla koirilla ei kuitenkaan ole työhönsä minkäänlaista koulutusta, he vain ovat luonteensa puolesta siihen sopivia "luonnonlahjakkuuksia". Esimerkiksi Heinolan reumasairaalassa vapaa-ajanohjaajana toimiva työntekijä ottaa muutaman viikon välein bostoninterriereitään mukaan sairaalaan potilaiden silitteläviksi (Heikkinen-Lehkonen 2005b). Levänen (2005) puolestaan kertoo, kuinka vasta parivuotias rottweileruro on jo elämänsä aikana ehtinyt "työskennellä" päihdeongelmaisten päiväkeskuksessa ja psykiatristen nuorten lastensuojelulaitoksessa omistajansa mukana.

Havaintojeni perusteella kaverikoiratoiminta muistuttaa edellä mainittuja tapoja koiran terapeuttisesta käytöstä. Usein vain nimitys toiminnalle tai koiralle erottaa ne toisistaan. Suomessa koiria ei kouluteta terapeuttiseen käyttöön, mutta kuten edellisestä luvusta käy selville, niillä on terapeuttisia vaikutuksia. Oli koiran tai toiminnan nimike sitten mikä hyvänsä, mielestäni ne kaikki toimivat luonnon omina terapeutteina. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, mitä kaverikoiratoiminta on ja mikä sen merkitys on vammaisille ihmisille. Työhön kuuluu myös esitteen tekeminen, jonka avulla tuodaan toimintaa tunnetummaksi Jyväskylän alueen vammaisalan yksiköissä

työskenteleville sosiaaalialan ammattilaisille. Tämä työni koskee Kennelliiton alaista kaverikoiratoimintaa, mutta on varmasti monelta osin yleistettävissä moniin muihinkin koiran terapeuttisen käytön muotoihin.

3. MITÄ ON KAVERIKOIRATOIMINTA?

3.1. Kaverikoiratoiminta

Kaverikoiratoiminta on vapaaehtoistyötä, jonka tarkoituksena on jakaa iloa ja hyvää mieltä ihmisille, jotka eivät voi omaa koiraa syystä tai toisesta pitää. Kaverikoira vieraillee omistajansa kanssa erilaisissa laitoksissa, asuntoloissa ja kouluissa lasten, vammaisten, vanhusten ja pitkäaikaissairaiden luona. (Boman 2004.) Vierailun aikana hakkaat voivat viettää aikaa koirien kanssa rapsutellen ja silitellen niitä. Kaverikoiratoiminta on Suomen Kennelliiton – Finska Kennelklubben ry:n alaista toimintaa. Ympäri suomen on perustettu kaverikoirakoryhmiä, jotka toimivat kennelpiireissä, Kennelliiton alaisissa järjestöissä. (Heikkinen 2005.)

Koirakko (koira+omistaja) kuuluu asuinpaikkaansa lähimpänä toimivaan ryhmään, jossa voi olla 3-20 kaverikoirakkoa. Yhdessä ryhmä valitsee itseään lähellä olevia vierailukohteita, jottei kulut nouse kaverikoiran omistajalle liian suuriksi. Toimintaryhmä voi itse päättää vierailukäyntien tiheyden ja keston, huomioiden tietenkin vierailupaikan toiveet ja aikataulut. Suositeltavaa kuitenkin on, että kaverikoira käy vieraillemassa kerran viikossa tai harvemmin. Silloin käynneistä ei tule koiralle liian rasittavia. Vierailulla on useimmiten mukana 3-10 kaverikoirakkoa riippuen vierailupaikan koosta ja asiakkaiden määrästä. (Heikkinen 2005.)

Jokaisessa toimintaryhmässä on yksi tai useampi yhteyshenkilö, joka hoitaa suhteita vierailupaikkoihin. He sopivat paikan kanssa vierailuiden käytänteistä ja informoivat muita ryhmäläisiä esimerkiksi asiakkaiden erityispiirteistä tai muista huomioitavista seikoista. Vierailuilla on aina noudatettava paikan ohjeita. Ryhmällä tulisi olla myös omat pelisääntönsä, joiden mukaan jokaisen ryhmäläisen on helppo toimia. Esimerkiksi sovitaan missä kokoonnutaan ennen vierailua ja sitten yhdessä mennään paikalle, jotta koirat eivät saavu ripotellen. Koirien tassut olisi hyvä pyyhkiä ennen sisään menoa, jotta ei suotta viedä kuraa ja hiekkaa sisälle. Omistajien tulee myös muistaa, ettei sairasta koiraa voi viedä vierailulle, vaan koiran pitää saada tervehtyä rauhassa. Yhden

alueen kaverikoirien omistajat tapaavat toisiaan säännöllisesti. Kokouksissa jaetaan kokemuksia ja puhutaan mahdollisista esiin tulleista pulmatilanteista. Alueen toimintaryhmä on myös yhteydessä Kennelliiton kaverikoirakoordinaattoriin ja tiedottaa tälle toimintaansa koskevista asioista. (Heikkinen 2005.)

3.2. Mitä koirakolta edellytetään?

Kaverikoiratoiminta on vapaaehtoistyötä, eikä koiranomistaja saa vierailukäynneistä minkäänlaista korvausta. Toimintaan pääsee mukaan käymällä kurssin, jossa omistajaa opastetaan toimimaan oikealla tavalla erilaisissa asiakastilanteissa. Koiria ei varsinaisesti kouluteta, mutta ne testataan, jotta nähdään niiden varmasti soveltuvan kaverikoiraksi. (Boman 2004.)

Kaverikoirana voi toimia minkäläinen koira tahansa, kunhan se pitää ihmisistä, rapsutuksista ja ottaa oma-aloitteisesti kontaktia vieraisiin ihmisiin. Koiran tulisi olla rauhallinen eikä se saisi vahvasti reagoida yllättäviin ääniin tai nopeasti muuttuviin tilanteisiin. (Boman 2004.) Tästä syystä pentuja ja kovin nuoria koiria ei ole hyvä käyttää kaverikoirana. Niille ei ole vielä kertynyt iän tuomaa kokemusta erilaisista äänistä, ihmisistä, paikoista tai hajuista. Mitä vanhempi koira on, sen paremmin omistaja sen tuntee ja osaa niin ollen ennakoida koiransa käytöstä paremmin. Koiran tulisi olla jo perusluonteeltaan kaverikoiraksi soveltuva, eikä esimerkiksi aikaisemmin ihmisiin aggressiivisesti reagoivaa koiraa hyväksytä toimintaan. (Heikkinen 2005.) Koirakolta vaaditaan jonkinlaista sitoutumista toimintaan, jotta käynneistä tulisi säännöllisiä. Eihän ole mielekästä, jos koira käy muutaman kerran ilahduttamassa ja sitten taas häviää ihmisen elämästä. (Boman 2004.)

3.3. Kaverikoiratoiminnan synty

Ensimmäisenä kaverikoirana voidaan pitää toiminnan aloittajan, Leena Rajalan, suurnautseri Elmaa. Elma toimi kaverikoirana vuodesta 1998 käymällä pääasiassa erityiskouluissa omistajansa mukana. (Kaverikoiratoiminta luo positiivista imagoa koirille 2005.) Varsinaisen kaverikoiratoiminnan aloittaminen oli avustajakoirakouluttajankin toimineen Rajalan idea. Työskennellessään vammaisten lasten parissa hän huomasi, kuinka kokonaisvaltaisesti koira voi lasta kehittää ja kuinka tärkeää jo pelkkä läsnäolo voi olla. Lopullisen idean koirien terapeuttisesta käytöstä hän sai kouluttaessaan

avustajakoiria. (Boman 2004.) Ideaa lähdettiin kehittämään eteenpäin vuoden 2000 alusta (Kaverikoiratoiminta luo positiivista imagoa koirille 2005) ja ensimmäinen kaverikoiraryhmä koulutettiin vuonna 2001 Paimiossa, Varsinais-Suomessa. Koulutuksesta vastasi Leena Rajala ja Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry on ollut alusta asti hankkeessa mukana. (Boman 2004.) Siitä lähtien toimintaa on pyritty laajentamaan ympäri Suomen järjestämällä koulutuksia ja tällä hetkellä toiminnassa on mukana yli 300 koirakkoa (Mitä on kaverikoiratoiminta? 2005).

3.4. Kaverikoiratoiminta Keski-Suomessa

Keski-Suomessa toiminta aloitettiin kesällä 2004, kun ensimmäinen tiedotustilaisuus asiasta kiinnostuneille pidettiin (Kaverikoiratoiminta laajenee Jyväskylään 2004). Syksyllä pidettiin kurssi, jossa koulutettiin toimintaan mukaan kaverikoirakoita (Kaverikoiratoiminta käynnistyy Keski-Suomessa 2004). Uusia koirakoita koulutettiin myös tammikuussa 2006 ja helmikuussa 2007 pidetyillä kursseilla. Tällä hetkellä Jyväskylän alueella on 20 aktiivisesti toimivaa kaverikoirakkoa, jotka on jaettu kahteen ryhmään. Ryhmät vierailevat Jyväskylän ja Jyväskylän maalaiskunnan alueella olevissa vakiintuneissa paikoissa. Toinen ryhmä käy Jyväskylän ja Palokan vierailukohteissa ja toinen Vaajakoskella. Eräs vierailukohde on kehitysvammaisten asuntola, jossa toiminta on alkanut tammikuussa 2005. Eri vierailukohteita Jyväskylän alueen kaverikoirakoilla on tällä hetkellä yhteensä 6 (Kääriäinen 2007).

Keskisuomalaiset kaverikoirat saivat ansaitsemaansa tunnustusta, kun 12 Jyväskylän alueella toiminnassa alusta asti ollutta koirakkoa palkittiin Jyväskylän kansainvälisessä koiranäyttelyssä marraskuussa 2006 Jyväskylän Paviljongissa. Diplomit ja mitalit koirakoille jakoivat Keski-Suomen Kennelpiirin puheenjohtaja Juha Rantakari sekä Kennelliiton kaverikoirakoordinaattori Sanna Heikkinen. Tilaisuudessa mukana oli myös vierailukohteiden asiakkaita. (Ansioituneita kaverikoiria palkittiin Jyväskylässä 2006.)

3.5. Suomen Kennelliitto ja Keski-Suomen Kennelpiiri

Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry on valtakunnallinen järjestö, joka jakaa tietoa koira-asioissa, seuraa koiriin liittyvää lainsäädäntöä, ajaa koirien etua ja on yhteydessä alan eri sidosryhmiin sekä tukee erilaista tutkimustoimintaa. Kennelliiton

tarkoituksena on edistää puhdasrotuisten koirien kasvatusta ja liitto arvioikin, että Suomessa niitä on noin 450 000. Kaiken kaikkiaan koiria arvellaan Suomessa olevan noin 600 000. Kennelliitto on perustettu vuonna 1889 ja jäseniä on yli 120 000. Suomen Kennelliitto toimii katto-organisaationa kotimaisille 1700 eri koiraharrastusyhdistyksille. (Kennelliitto on suomalainen koira-alan asiantuntija 2005.) Valtakunnallisesti kaverikoiratoimintaa siis valvotaan ja ohjataan Kennelliitosta ja yhteyshenkilönä siellä toimii Sanna Heikkinen.

Kennelliiton alla toimii 19 kennelpiiriä, jotka toimivat Kennelliiton alueorganisaatioina ja toimieliminä (Kennelpiirit 2004). Kennelpiireihin kuuluvat alueen paikalliset koirakerhot, Keski-Suomen Kennelpiirin alueella niitä on 94. Kennelpiirit vastaavat esimerkiksi alueensa kenneltyön valistuksesta ja tiedottamisesta, kouluttavat alueensa toimihenkilöitä sekä myöntävät luvat alueellaan pidettävistä kursseista, kokeista ja näyttelyistä. (Keski-Suomen Kennelpiiri 2006.) Keski-Suomessa kaverikoiratoiminta on Keski-Suomen Kennelpiirin alaista toimintaa. Se vastaavat uusien koirakoiden kouluttamisesta ja testaamisesta. Keski-Suomen Kennelpiirin kaverikoirajaoston vetäjänä toimii Tanja Kääriäinen, johon voi olla yhteydessä, kun haluaa kaverikoiria vierailulle tai haluaa liittyä koiransa kanssa toimintaan mukaan.

4. KAVERIKOIRAT VIERAILULLA

4.1. Työn eteneminen

Opintoihini on kuulunut lukematon määrä ryhmätöitä, joten päätin tehdä opinnäytetyön yksin. Kaveria olisin silloin tällöin kaivannut patistamaan työssä eteenpäin, mutta muuten olen tyytyväinen valintaan. Opinnäytetyöprosessini varsinaisesti alkoi kesäkuussa 2005, jolloin suunnitelmani työstä hyväksyttiin ja aloin keräämään teoriatietoa siitä, mitä hyviä vaikutuksia koirilla mahdollisesti on ihmisiin ja etenkin vammaisiin. Lähteitä olikin todella vaikea löytää ja pääosin olenkin käyttänyt internetiä apunani. Suomessa tutkimuksia aiheesta ei ole juurikaan tehty, kirjallisena materiaalina vieraskielisiä lähteitä en löytänyt ja englannin tai ruotsinkielisen aineiston etsiminen internetistä ei huonon kielitaitoni vuoksi oikein onnistunut. Monissa yhteyksissä viitattiin siihen, että aiheesta on tehty tutkimuksia ja tulokset ovat hyviä, mutta viittauksia suoriin lähteisiin en löytänyt. Käytin niitä lähteitä, joita saatavilla oli. Vahva tuntuma on, että meillä Suomessa on tehty pienimuotoisia tutkimuksia aiheesta nimenomaan opin-

näytetöinä, mutta niihin on mahdoton päästä käsiksi, sillä internetistä näitä töitä ei löydy, tai ainakaan minä en löytänyt. Jyväskylän ammattikorkeakoulussa on tehty yksi työ aiheeseen liittyen ja sitä käytinkin lähteenä. Tulevaisuudessa, kun opinnäytetyöt siirtyvät sähköiseen muotoon, toivon, että niiden käyttö lähteenä helpottuu ja tarkoitan nyt nimenomaan muiden ammattikorkeakoulujen ja ammattioppilaitosten töitä. Suuri apu oli Kennelliiton kaverikoirakoordinaattori Sanna Heikkisen lähettämästä materiaalista. Heikkiseen otin yhteyttä sähköpostitse. Paljon löytyi myös tietoa Kennelliiton sivuilta ja Koiramme-lehden eri artikkeleista.

Syksyllä ja talvella 2005 tein haastattelut, kävin tutustumassa kaverikoiratoimintaan kehitysvammaisten asuntolassa ja keräsin tietoa varsinaisesta kaverikoiratoiminnasta. Jokaiselle haastateltavalle oli valmiina toisistaan hieman poikkeavat kysymykset (liitteet 1, 2 ja 3). Asukasta ja työntekijää haastatellessa tein lisäksi tarkentavia kysymyksiä haastattelun edetessä. Molemmat haastattelut nauhoitin ja myöhemmin kirjoitin auki. Haastatteluilla ei varsinaisesti ollut tutkimuksellista tarkoitusta, siksi otanta oli niin pieni. Haastatteluiden avulla halusin saada selville millaista kaverikoiratoiminta on kyseisessä paikassa, mitä se edellyttää eri osapuolilta, mitä sekä vierailupaikan että kaverikoirakon pitää ottaa huomioon jotta toiminta sujuu, miten toimintaa voidaan kehittää ja ennen kaikkea, mikä merkitys toiminnalla on ollut asiakkaille. Kaverikoirien vierailuilta otin valokuvia, joita hyödynsin esitteessä. Tammikuussa 2006 järjestettiin koulutustilaisuus uusille kaverikoirille, mutta en päässyt paikan päälle, koska olin silloin ulkomailla. Siitä olisi ollut todella hyötyä opinnäytetyötäni ajatellen, mutta myös muuten tilaisuus olisi minua kiinnostanut.

Alkuperäisen suunnitelman mukaan työn olisi pitänyt olla valmis ja esittämiskunnossa loppukevästä 2006, mutta omassa elämässäni tapahtui silloin paljon muuta, joka vei huomion ja energian pois opinnäytetyöstäni. Ilmoitin viivytyksestä yhteistyökumppanilleni Tanja Kääriäiselle sähköpostilla, koska häntä tuntui olevan muuten vaikea tavoittaa. Kennelpiirin lupaama rahoitus oli kuitenkin sen verran pieni, että en uskonut sen vaikuttavan yhdistyksen rahatilanteeseen ja siten haittaavan yhteistyötämme myöhemminkään. Kesällä 2006 kirjoitin havainnoistani ja haastatteluiden tuloksista.

Syksyllä 2006 oli muiden opintojen osalta taas kiireisempää aikaa ja opinnäytetyö jäi, mutta vihdoinkin joulukuussa sain kirjoitettua työn lähes valmiiksi. Tuolloin myös suunnittelin esitteen valmiiksi ja Kennelpiiri hyväksyi sen tammikuussa 2007. Kun olin sopinut opinnäytetyön esittämispäivän lähetin esitteet 53 eri vammaisalan paikkaan

Jyväskylän ja Jyväskylän maalaiskunnan alueelle. Esitteen mukaan laitoin kutsun tulla kuulemaan opinnäytetyötäni Jyväskylän ammattikorkeakouluun helmikuussa 2007. Saatekirje on liitteenä 5.

4.2. Omat havainnot kaverikoirien vierailuista

Halusin käydä tutustumassa kaverikoiratoimintaan ja nähdä käytännössä, mikä merkitys sillä on asukkaille. Olin kaverikoiraryhmän mukana eräessä kehitysvammaisten asuntolassa vierailulla kahdesti, marras- ja joulukuussa 2005. Kaverikoirakot kokoon-
tuivat ensin asuntolan parkkipaikalle, josta sitten samaan aikaan menivät sisälle. Koiria oli 3-5, riippuen miten omistajat itse pääsivät paikalle ja asukkaitakin oli vaihteleva määrä. Vierailut kestivät noin 30 minuuttia kerrallaan ja minusta aika näytti olevan juuri sopiva. Siinä ajassa koirat eivät väsyneet ja myös asukkaat jaksoivat keskittyä tilanteeseen, mutta aika oli kuitenkin riittävän pitkä esimerkiksi kuulumisten vaihtoon. Koirista näki jo parkkipaikalla, että ne olivat innoissaan, kun tiesivät mihin ollaan menossa. Vierailuiden aikana kukaan koirista ei kuitenkaan innostunut liiaksi, jotta siitä olisi ollut haittaa. Toiset olivat vähän eläväisempiä kuin toiset, nuoret touhottivat enemmän kuin vanhemmat koirat. Mutta asukkaiden mielestä oli vain hauskaa, kun osa koirista oli melko touhukkaita, kukaan ei millään tavoin osoittanut pelkoa tai mitään negatiivisia tunteita koiria kohtaan. Eräs asukas tosin leikkimielisesti manaili karvoja vaatteissaan, mutta kuitenkin halaili koiraa autuaasti, joten karvat eivät sitten kuitenkaan muodostuneet esteeksi. Asukkaat selkeästi nauttivat siitä, kun koirat ottivat heihin kontaktia nuolaisemalla, kevyesti töytäisemällä, antamalla tassua, tulemalla syliin tai muuten lähelle ja itsekin sitten antoivat koirille huomiota, rapsutuksia, halauksia ja jopa suukkoja. Heistä oli myös hauska vain seurata koiraa, mitä se teki ja mihin se meni, miten se käyttäytyi. Osa asukkaista halusi tervehtiä vuorollaan kaikkia koiria, mutta osalle ei näyttänyt olevan merkitystä mitä koiraa rapsutteli. En myöskään huomannut, että asukkailla olisi ollut selkeitä suosikkeja. Kaverikoirien omistajat juttelivat hyvin luontevasti asukkaiden kanssa niin koiriin kuin muuhunkin elämään liittyvistä asioista. Yksi koiran omistaja esimerkiksi kyseli missä eräs tietty asiakas on, kun häntä ei näkynyt ensimmäisellä vierailulla. Koirien omistajat siis tunsivat jo asukkaat hyvin. Vaikka kaverikoirakoilla ei ollutkaan tavoitteena opastaa asukkaita oikeanlaisessa koirien käsittely- ja tulkintataidoissa, huomasin sitä kuitenkin tapahtuvan, ikään kuin luonnostaan. Koiran omistaja selitti siinä muun toiminnan ohessa asukkaalle mistä juuri se tietty koira pitää, miksi se käyttäytyy tietyllä tavalla (esimerkiksi kie-

rii lattialla) tai miksi yksi koira haukkui ovikelloa. Tällä tavoin asukkaat saivat arvokasta tietoa koirien käyttäytymisestä. Asuntolan työntekijät olivat koko ajan läsnä ja hekin tervehtivät koiria rapsuttelemalla.

4.3. Asukkaan haastattelu

Ensimmäisen vierailun jälkeen haastattelin yhtä asukasta, kun kaverikoirat olivat jo lähteneet. Kysymykset ovat liitteessä 1. Asukkaan haastattelusta en itse asiassa saanut paljoakaan tuloksia tai johtopäätöksiä. Asukas oli hyvin lyhytsanainen ja myöhemmin kuunnellessani haastattelua, jonka siis nauhoitin, huomasin asetelleeni kysymykset huonosti. Lähdin liian helposti johdattelemaan häntä ja usein lopullinen kysymys muotoutui niin, että haastateltava pystyi vastaamaan siihen kyllä tai ei, jolloin en saanut haastattelusta tarpeeksi informaatiota. Haastateltava kyllä kertoi pitävänsä siitä, että koirat käyvät siellä. Hänen mielestään nykyinen käytäntö on hyvä, eikä oikein itse keksinyt mitään kehitettävää. Kun ehdotin esimerkiksi lenkkeilyä yhdessä kaverikoiren kanssa, hän piti sitä hauskana ideana. Hänellä ei ollut kaverikoirasta muita vaatimuksia, kuin että niitä voi rapsutella. Kaverikoirien omistajia hän piti mukavina ja sanoi joskus juttelevansa heidänkin kanssaan. Haastateltava on ollut alusta asti tervehtimässä kaverikoiria eikä kuulemma koskaan ole pelännyt niitä. Hän tulee joka kerta tervehtimään koiria, jos ei ole käymässä muualla silloin. Vaikka haastateltava ei puhunut paljon, hänen haastattelunsa tuloksia voidaan kuitenkin pitää positiivisina ja myönteisinä toiminnan kannalta.

4.4. Työntekijän haastattelu

Marraskuussa 2005 kävin haastattelemassa yhtä henkilökuntaan kuuluvaa. Kysymykset löytyvät liitteestä 2. Työntekijän haastattelu oli hyvin onnistunut ja sain paljon uutakin tietoa. Omat havaintoni kaverikoirien vaikutuksista olivat samankaltaisia haastateltavan havaintojen kanssa. Haastateltava kertoi, että kaverikoiratoiminta lähti käyntiin asuntolassa, kun yksi kaverikoiran omistaja otti heihin yhteyttä ja ehdotti tällaista toimintaa. Toimintaan kysyttiin asukkaiden suostumus ja muutenkin asia käsiteltiin asukkaiden kanssa palaverissa, jossa myös sovittiin yhteiset ehdot ajasta ja paikasta. Vierailut sovittiin tapahtuvaksi aina kuukauden ensimmäisenä sunnuntaina iltaisin, kun muut hommat on jo ehditty tehdä ja viikonloppuvierailuiltakin on jo ehditty palata. Koirat viipyvät noin 30 minuuttia kerrallaan ja pääsevät vain yhteiseen olohuonee-

seen. Näin ollen jos koiria ei halua tulla tervehtimään, voi pysyä omassa huoneessaan. Jos taas koira menisi jonkun asukkaan huoneeseen, ei muilla olisi lupaa mennä sinne. Yhteiseen tilaan myös muualla, kuin asuntolassa, asuvat ovat tervetulleita. Lomapäivillä kävijöidenkin suostumus toimintaan pyydettiin. Kenelläkään ei ollut mitään allergioita eikä muitakaan esteitä kaverikoirien vierailuille. Osa mukana olleista asukkaista on ehtinyt muuttaa asuntolasta pois, mutta he saavat myös käydä tervehtimässä kaverikoiria, vaikka eivät varsinaisesti enää asukaan siellä. Haastateltavan mielestä ennakkovalmistelut olivat pienet ja helpot toteuttaa.

Asukkaat olivat alusta asti hyvin innoissaan toiminnasta ja heillä oli jopa toiveita koirien koosta, ulkonäöstä ja roduista. Henkilökunta huomasi, että kaverikoiratoiminta oli asukkaille mielenkiintoista ja mukavaa. He olivatkin tulleet siihen tulokseen, että koirat toivat asukkaiden mieleen hyviä lapsuusmuistoja. Toiveet tietyn näköisistä ja rotuisista koirista ovat johtuneet todennäköisesti siitä, että asukkailla on ollut sellaisia koiria lapsuudenkodissaan. Ja samalla tavalla kuin lapsuudessaan asukkaat nyt supattivat koirien korvaan salaisuuksia ja paijasivat niitä. Henkilökunta on huomannut, kuinka lapsuudenkodin muistot ovat palanneet vahvana mieleen ja he pitävätkin sitä ihan hyvänä asiana. Kaverikoirat ovat osaltaan tehneet asuntolasta kodinomaisemman. Koirat ovat hyvin odotettuja vieraita, joista halutaan ottaa paljon valokuvia. Asukkaat kertovat koirista sukulaisille ja ystävilleen. Kaverikoirat tuovat arkeen vaihtelua ja ovat haastateltavan sanoin ilopilkkuja asukkaille. Koirien vaikutuksesta henkilökuntaan haastateltava ei osannut sanoa oikein mitään, he eivät olleet pohtineet tällaista puolta ollenkaan. Henkilökunta on kuitenkin jo entuudestaan ollut kovin koiramyönteistä, onhan useammalla omakin koira. Kaverikoiratoiminnan huonona puolena haastateltava sanoi koirankarvat, hiekan ja kuran. Hän kyllä totesi, että hiekasta ja kurasta ei ole heille ollut varsinaisesti vaivaa, sillä koirakot ovat siivonneet jälkensä aina lähtiessään. Koirankarvoja joskus jää, mutta se on kaikkien mielestä ollut niin pieni miinus siihen verrattuna, kuinka paljon asukkaat toiminnasta nauttivat. Innostus koirista meni jopa niin pitkälle, että he keskustelivat oman koiran hankinnasta asuntolaan. Asukkaat olisivat ehdottomasti halunneet koiran ja henkilökuntakin mielellään, mutta sitten vastaan olivat tulleet käytännön asiat, kuten vastuu koirasta, siitä huolehtiminen ja sen lenkittäminen. Vaikka omaa koiraa ei tullut, siitä keskustelu oli kuitenkin ollut mielenkiintoista ja avartavaa. Henkilökunta on tuonut jonkun verran omia koiriaan vierailulle asuntolaan, vaikka nämä eivät virallisesti kaverikoirina olekaan toimineet.

Haastateltava oli tyytyväinen heillä käyviin kaverikoirakoihin. Koirathan testataan, joten hän luotti siihen, että ne ovat hyviä ja tähän toimintaan soveltuvia. Koirien omistajiin hän oli myös hyvin tyytyväinen. Hyvä kaverikoirakko on hänen mielestään sellainen, joka hyväksyy vammaisuuden. Hyvä kaverikoirakko ei valikoi tai syrji ketään piirteiden tai ominaisuuksien takia, vaan käy tasapuolisesti tervehtimässä kaikkia asukkaita.

Haastateltava on kokenut kaverikoirat niin hyvänä asiana, ettei hän näe mitään asiakasryhmää, jolle kaverikoiratoiminta ei soveltuisi. Hän on sitä mieltä, että jokainen ihminen saa koirista jotakin hyvää ja vaihtelua elämään. Allergiat täytyy tietenkin huomioida, mutta muuten hän suosittelee kaverikoiria kaikille. Esimerkiksi pieni koira voi hypätä vaikka vaikeavammaisen viereen sängylle, hänkin saisi kaverikoirasta varmasti jotakin iloa.

Haastattelemani työntekijä oli sitä mieltä, että tämä heilläkin käytössä oleva puolen tunnin mittainen vierailuaika on ehdoton maksimi. Hän epäili, että jos aika olisi pitempi, eivät koirat eivätkä myöskään asukkaat jaksaisi. Jos haluaisi, että vierailu kestäisi pidempään, pitäisi ohjelmassa hänen mielestään olla jotakin muutakin, esimerkiksi ulkoilua. Henkilökunta olikin heillä jossakin vaiheessa puhunut, että jos koirien kanssa olisi käyty kävelemässä. Heillä oli ollut mielessään eräs tietty asukas, jolle koiran kanssa kävely olisi toiminut motivaattorina, kun muuten liikunta ei asukasta innostanut. Nyt asukas on muuttanut jo pois, ja kävelyretkien suunnittelu jäi, mutta haastateltava kokee sen edelleen hyväksi ja toteuttamiskelpoiseksi ideaksi. Silloin täytyisi vain tarkasti miettiä siihen soveltuva koira, joka ei vedä tai karkaile, jotta asukaan on sitä helppo lenkittää. Lenkkeilyä suunniteltaessa tulisi aina myös huomioida sää.

Haastateltava koki, että toiminta on hyvää ja soveltuisi muihinkin vammaisalan paikkoihin, mutta epäili, etteivät muut Jyvässeudun paikat edes tiedä tästä toiminnasta juuri mitään. Eivätkä heidän ole juuri muille alueen vammaisalan paikoille kertoneet, että heillä käy kaverikoiria. Paikallisessa päivätoimintapaikassa tiedetään toiminnasta, koska asukkaat ovat kertoneet toiminnasta siellä. Haastateltava uskoi, että toiminnalle olisi paljonkin kysyntää, mutta mietti myös kaverikoirakoiden jaksamista. Jos alueella on vain yksi ryhmä, joka käy vammaisalan paikoissa, eivät omistajat ja koirat jaksa, eivätkä välttämättä ehdi käydä kaikissa paikoissa, joissa kaverikoiria kaivattaisiin kylään.

4.5. Kaverikoiran omistajan haastattelu

Yhtä kaverikoiran omistajaa haastattelin sähköpostitse hänen omien toiveidensa mukaisesti. Kysymykset ovat liitteessä 3. Kaverikoiran omistaja oli kuullut toiminnasta jo ennen kuin se käynnistyi Jyväskylässä ja oli jo silloin ajatellut lähtevänsä toimintaan mukaan kun siihen tulee mahdollisuus. Ja kun ensimmäinen kurssi täällä järjestettiin, hän ilmoittautui heti mukaan. Haastateltavan mielestä toiminta on mukavaa, koska se on haastateltavan ja hänen koiransa yhteinen harrastus. Oman koiran kanssa kun on hyvä harrastaa ja touhuta jotakin. Muina hyvinä puolina hän mainitsee, että toiminnasta saa hyvän mielen itselle ja muille.

Haastateltava edellyttää kaverikoiralta sosiaalisuutta ja ystävällisyyttä. Lisäksi koira ei saa säikkyä vieraita asioita, kuten liukkaita lattioita tai äkillisiä ääniä. Koiran omistajan taas tulee osata lukea koiraansa, jotta tietää miten tämä toimii missäkin tilanteessa. Esimerkkinä haastateltava kertoo, että omistajan täytyy ymmärtää jos koira stressaantuu liikaa ja haluaa pois tilanteesta. Silloin on omistajan velvollisuus viedä koira pois, jotta sille ei jäisi mitään pelkotiloja tai huonoja kokemuksia tilanteesta.

Kaverikoiran omistajan mielestä toiminta soveltuu kaikenlaisille vammaisryhmille ja erilaisille yksiköille. Kyseisen asuntolan asukkaita hän piti hyvin ihanteellisena ryhmänä. Kun halutaan kaverikoiria vierailuille, on yksikön vastuulla miettiä käytännön järjestelyt, mutta kaverikoirakot tietenkin auttavat aina tarvittaessa. Haastateltava mainitsi myös pitävänsä hyvänä sitä, että sellaisten jotka eivät ole koirista kiinnostuneita ei tarvitse osallistua. Omaisilta toiminta vaatii vain avointa mieltä.

Haastateltava oli huomannut, että osasta asukkaista oli tullut selkeästi sosiaalisempia kaverikoiratoiminnan myötä. Mitä useammin he ovat asuntolassa vierailleet, sen kiintyneempiä asukkaat ovat olleet koiriin ja tuntuvat pitävän näistä vielä enemmän kuin alussa. Haastateltavan mielestä toiminta on lähtenyt hyvin käyntiin ja siitä on tullut positiivisia kokemuksia, joiden myötä toiminta on ollut hyvä vakiinnuttaa asuntolaan. Hänen mielestään nykyinen toimintamalli on hyvä eikä haastateltava nähnyt tarpeelliseksi muuttaa sitä mitenkään. Kaverikoiran omistajasta olisi mukava saada toimintaa enemmän esille, jotta yksiköt ottaisivat heihin rohkeammin yhteyttä.

5. ESITE KAVERIKOIRATOIMINNASTA

Kaverikoiratoiminta on suhteellisen uusi asia Jyväskylän alueella, joten on perusteltua olettaa, ettei monikaan vammaisalan paikka vielä tiedä toiminnan olemassaolosta tai miten siihen pääsee mukaan. Mielestäni toiminta tuo vaihtelua asiakkaille ja varmasti myös henkilökunnalle, se on ilmaista ja helppoa toteuttaa. Mietin siis, miten tietoa toiminnasta voidaan lisätä ja päädyin esitteen tekemiseen. Mielestäni esite on hyvä tapa levittää tietoa ja sen saa tehtyä myös suhteellisen pienellä budjetilla. Halusin rajata kohderyhmäksi vammaisten kanssa työskentelevät ammattilaiset suuntaavista opinnoistani johtuen. Jos kohderyhmä olisi ollut laajempi, työmäärä ja kustannukset olisivat olleet huomattavasti isommat.

Etsin yhteistyökumppania, joka rahoittaisi työtäni ja Keski-Suomen Kennelpiiri lupasikin kustantaa esitteen tekemisestä ja valmistuksesta aiheutuvat kustannukset ja niiden postittamisen alueen vammaisalan paikkoihin. Esite piti myös hyväksyttää Kennelpiirin hallituksella ennen kuin se vietiin painoon. Teimme Kennelpiirin kanssa sopimuksen, jossa mainittiin mitä ehtoja kumpikin puoli työlle asettaa, suunniteltu aikataulu ja kustannukset. Sopimus löytyy liitteestä 6. Tekemäni esitteen kohderyhminä ovat erilaiset vammaisalan paikat täällä Jyväskylän alueella, tarkemmin sanottuna henkilökunta. Ajattelin, että useimmissa paikoissa aloite toimintaan mukaan lähtemisestä ja siihen osallistumisesta tulee henkilökunnalta, joten on tehokkainta suunnitella esite. Kohderyhmä vaikutti tekstin tyyliin ja tietoon, mitä siinä tulee olla. Esite on tehty pienellä budjetilla, mahdollisimman yksinkertaisesti ja edullisesti toteutettavaksi. Yritin kuitenkin tehdä siitä mahdollisimman hyvän, josta siis käy ilmi kaikki oleellinen tieto kaverikoiratoiminnasta ja yhteystiedot joiden avulla toimintaan pääsee mukaan. Asuntolassa ottamieni valokuvien avulla yritin tehdä esitteestä mahdollisimman mielenkiintoisen näköisen. Luvat valokuvien ottamiseen kysyin suullisesti asukkailta ja myös kaverikoirien omistajilta. Esite syntyi suhteellisen helposti ja minulla oli alusta asti selkeä idea, minkälaisen siitä haluan. Päädyin edullisuuden ja helppouden takia tekemään esitteestä taitellun A4-kokoisen, joten oli selvää, että tekstiä siihen ei paljoa mahdu. Esitteen sisällön kirjoitin pitkälti tämän työn pohjalta. Lopullinen esite ei itse asiassa juurikaan poikkea ensimmäisestä versioista, pieniä muokkauksia lukuun ottamatta. Apua esitteen tekemiseen sain ohjaavalta opettajaltani lehtori Vesa Kuhaselta, joka auttoi tekstin muokkaamisessa, aviomieheltäni ohjelmistoinsinööri Oskari Kettiseltä, joka auttoi esitteen teknisessä toteutuksessa ja tradenomiksi opiskelevalta ystä-

vältäni Emilia Kinnarilta, joka antoi ideoita esitteen ulkonäköön. Paitsi että valmis esite piti hyväksyttää Keski-Suomen Kennelpiirillä, heillä oli ehtona myös, että opinnäytetyöstä täytyy tehdä sen kaltainen, että kennelpiiri voi olla mukana rahoittamassa sitä ja että he saavat 20 kappaletta valmiita esitteitä sekä sähköisen version siitä itselleen. Heillä on myös lupa julkaista esite kotisivuillaan. Toivonkin, että esitteellä on oikeasti toivomani vaikutus tiedon levittäjänä ja että siitä on myös hyötyä Keski-Suomen Kennelpiirille. Jos esitettä käytetään ja levitetään myöhemminkin, sehän on vain osoitus siitä, että olen onnistunut sen tekemisessä. Valmis esite kaverikoiraominnasta löytyy liitteestä 4.

Esitettä painettiin 90 kappaletta ja se lähetettiin 53 eri Jyväskylän kaupungissa ja Jyväskylän maalaiskunnassa sijaitsevaan vammaisalan yksikköön, joita olivat esimerkiksi asuntolat, päivä- ja työkeskukset, erityiskoulut ja –päiväkodit. Kuhunkin paikkaan lähetettiin yksi esite ja samalla saatekirje, jossa kerroin lyhyesti opinnäytetyöstäni ja kutsuin halukkaat kuulemaan opinnäytetyöni esitystä Jyväskylän ammattikorkeakouluun. Esitteitä lähetin myös vaadittavat 20 kappaletta Keski-Suomen Kennelpiiriin sopimuksemme mukaisesti ja 5 kappaletta asuntolaan, jossa havainnot ja haastattelut on tehty.

Koska esite on lähetetty vasta kaksi viikkoa ennen tämän työn valmistumista ja esittämistä, minulla ei ole mitään tuloksia sen toimivuudesta. En vielä tiedä millaisen vastaanoton esite saa tai lisääntykö kaverikoirien vierailut sen avulla. Yhteistyökumppanini Kennelpiirin edustaja Tanja Kääriäinen antoi ennakkoon esitteestä positiivista palautetta ja myös viime hetken korjausehdotuksia, jotka toteutin Kennelpiirin toiveiden mukaan. Ennen esitteen painoon viemistä hyväksyin sen myös asuntolassa ja sieltäkin palaute oli positiivista. Olen luvannut postittaa opinnäytetyöni ja sen mukana myös esitteen Kennelliittoon. Siellä oltiin asiasta hyvin kiinnostuneita, mutta vielä he eivät työtäni ole nähneet, joten palautettakaan en ole saanut.

6. OMIA AJATUKSIA

Tekemieni haastatteluiden otanta oli hyvin pieni, eikä näin ollen tulokset varsinaisesti ole yleistettävissä, mutta suuntaa ne kylläkin antavat. Haastatteluiden ja omien havaintojeni tuloksista löysin yhtäläisyyksiä teoriaosuudessa mainitsemiini tuloksiin. Vaikka kaverikoirat eivät olekaan asiakkaiden omia koiria, ne tuntuvat heille silti läheisiltä.

Asiakkaat tunsivat koirien olevan heidän ystäviään juuri siinä merkityksessä, kuin Hallgrenkin (1991) tarkoitti. Kuten haastatteluiden ja havainnoinnin tuloksista kävi ilmi, asiakkaat kokivat koirat helposti lähestyttäviksi ja kertoivat näille henkilökohtaisia asioitaan. Nämä olivat juuri sellaisia seikkoja, joita Hallgren (1991) toi kirjassaan ilmi. Tein samoja havaintoja sosiaalisen kanssakäymisen lisääntymisestä, kuin Unholakin (2006) artikkelissaan. Kaverikoirien vierailuiden aikana asiakkaat juttelivat paljon keskenään, koiran omistajien kanssa ja asuntolaan tuli koiria katsomaan myös sellaisia ihmisiä, jotka eivät siellä vakituisesti asuneet. Pekkarinen ja Toikkanen (2005) totesivat opinnäytetyössään, että koira lisää motivaatiota liikkua. Samaa mieltivät myös asuntolan henkilökunta, sillä lenkkeilystä kaverikoirien kanssa oli ollut puhetta, vaikka sitä ei ainakaan vielä ole toteutettu. Ruukin (2005) listaamissa tutkimustuloksissa esitettiin, että koira tyydyttää monen hoivaviettiä ja että koiraan on helppo koskea. Samaa huomasin kaverikoirien vierailuiden aikana. Osalla asukkaista käden motorikka oli huonoa, mutta se ei estänyt silittämästä koiria.

Kaverikoiratoiminta on siis hyvää ja yleishyödyllistä toimintaa Koirilla on paljon positiivisia vaikutuksia ihmisiin, joiden luona ne käyvät. Esiin tuli vain yksi negatiivinen asia, karvanlähtö ja kurajäljet. Mutta mielestäni oli hyvä, että myös jotakin negatiivista tuli ilmi. Nyt jokainen voi itse arvioida, vaikeuttavatko nämä asiat oleellisesti toimintaa tai onko niistä aiheutuva haitta suurempi kuin saatu hyöty. Myös luotettavuuden kannalta on oleellista, että toimintaa pystyy arvioimaan molemmista lähtökohdista. Opinnäytetyön ensisijainen päämäärä oli tehdä esite, jonka avulla saadaan kaverikoiratoimintaa tunnetummaksi Jyväskylän alueen eri vammaisalan paikoissa. Koska esite on vasta hiljattain postitettu, ei siitä saatua hyötyä voida vielä arvioida. Tähän työhön on mielestäni hyvin myös koottu tietoa siitä, mitä kaverikoiratoiminta on ja mikä on toiminnan tämänhetkinen tilanne Jyväskylän alueella.

Ennen työn aloittamista minulla oli hieman tietoa kaverikoiratoiminnasta, mutta tätä työtä tehdessä tuo tieto lisääntyi ja täsmentyi. Vaikka en ole ollut toiminnassa mukana oman koirani kanssa, koen tietäväni siitä jo paljon. Oli myös hienoa nähdä miten pienellä panostuksella voi saada paljon aikaan. Opinnäytetyön myötä vahvistui käsitys, että haluan tulevassa työssäni jotenkin hyödyntää koiria vammaisalan kentällä. Olkoon se sitten kaverikoiratoimintaa tai jotakin muuta. Ja että tämän työn jälkeenkin haluan yhä edelleen viedä viestiä koirien positiivista vaikutuksista eteenpäin ihmisille. Uskon, että tulevaisuudessa hyödyn myös siitä, että tähän työhöni on kuulunut esitteen tekeminen. Paitsi projekteissa, myös monessa muussa työssä se taito voi olla tarpeen.

7. MITÄ JATKOSSA?

Tehdessäni tämän opinnäytetyön teoriaosuutta huomasin, että suomalaista tutkimustietoa koirien vaikutuksista ihmisen hyvinvointiin ei periaatteessa ole laisinkaan. Lähteenä käytinkin suurimmaksi osaksi lehtileikkeitä. Suomessa on toki huomattu koirien hyvät vaikutukset meihin ihmisiin, mutta virallisia tutkimuksia niistä ei juurikaan ole tehty, tai ainakaan ne eivät minua tavoittaneet. Aiheeseen liittyviä tutkimuksia on pääasiassa tehty ulkomailla, lähinnä Yhdysvalloissa. Olen itse omassa elämässäni huomannut, että koirillani on positiivisia vaikutuksia minuun, mutta havainnoilleen olisi hyvä saada myös tieteellisiä tutkimustuloksia. Olemassa olevat tulokset koskivat lähinnä terveydellisiä asioita. Sosiaalisista vaikutuksista tehtyjä tutkimuksia oli huomattavasti vähemmän. Olisikin hienoa ja tarpeellista, että Suomessa tehtäisiin tutkimus koirien sosiaalisesta merkityksestä ihmisiin ja tuloksille saataisiin huomiota myös mediassa. Tällaiselle tutkimukselle lähestymistapoja olisi varmasti useita. Olisi mielenkiintoista, jos tehtäisiin tutkimus juuri kaverikoirien vaikutuksesta vammaisiin ihmisiin. Positiiviset tutkimustulokset varmasti edistäisivät tätä toimintaa, mutta myös muuta koirien käyttöä sosiaalialalla. Lisäksi olisi hienoa saada tietää, onko tekemälläni esitteellä ollut toivomaani merkitystä ja ovatko kaverikoirat tavoittaneet uusia ystäviä uusissa vierailukohteissa.

Nyt kun Kennelpiirillä on jo valmis esite, ei ole enää niin työlästä kehittää sitä tai tehdä toinen vastaavanlainen esite, mutta suunnata se toiselle kohderyhmälle, esimerkiksi ikääntyvien kanssa työskenteleville. Paikallisesti merkittävää on, että kaverikoiratoiminta saadaan tulevaisuudessakin pyörimään yhtä hyvin kuin nyt. Tekemäni esitteen mutta varmasti myös monen muun asian vaikutuksesta tieto toiminnasta lisääntyy ja vierailukohteita tulee lisää. On siis tärkeää, että myös uusia kaverikoirakoita koulutetaan, jotta lisääntyvään tarpeeseen voidaan vastata. Näin ollen ei kuormiteta liikaa jo toiminnassa mukana olevia. Toiminnasta tulee siis tiedottaa lisää myös koiranomistajien suuntaan. Kaverikoiratoiminta onkin ollut jo ihan kiitettävästi esillä paikallisessa mediassa, lähinnä lehdissä. Mutta lisää vastaavia juttuja pitäisi tehdä, sillä ne tavoittavat sekä vierailukohteita että potentiaalisia kaverikoirakoita. Itse ajattelin tehdä muutamana pienimuotoisen jutun opinnäytetyöstäni ja esitteestä muutamaan paikalliseen koirakerhon lehteen ja toivon, että niiden innoittamana edes muutama uusi koirakko saadaan mukaan. Aion itsekin lähteä mukaan kaverikoiratoimintaan kunhan nuorempi

koirani saa tarpeeksi ikää ja rauhoittuu hieman. Muutoin se on luonteeltaan juuri sopiva ja toiminta kiinnostaa suuresti minua itseänikin.

8. LÄHTEET

Aaltonen, U-M. 2002. Haatattelu Paksalossa 20.6.2002. Viitattu 13.7.2005. Läntisen Uudenmaan kirjailijoita. Lohja, Karjalohja ja Sammatti.

<http://www.karjalohja.fi/kirjailijat/aaltonen.htm>

Ansioituneita kaverikoiria palkittiin Jyväskylässä. 2006. Viitattu 19.12.2006. Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry. <http://www.kennelliitto.fi/FI/Uutiset/>, kaikki uutiset, uutisarkisto, 2006 2. sivu, Ansioituneita kaverikoiria palkittiin Jyväskylässä.

Boman, N. 2004. Kaverikoiratoiminta käynnistyi. Viitattu 30.6.2005. Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry.

http://www.kennelliitto.fi/koiku_kaverikoira.htm

Hali-Bernit. 2005. Viitattu 30.8.2005. Pääkaupunkiseudun Sveitsinpaimenkoirat.

<http://www.paakaupunkiseudunsveitsinpaimenkoirat.com/>

Hallgren, A. 1991. Ihmisen paras ystävä. Gummerus Oy. Jyväskylä

Heikkinen S. 2005. Kaverikoiratoiminnan vaatimukset koiralle. Sähköpostiviesti 9.8.2005, vastaanottaja Niina Lindström

Heikkinen- Lehkonen, P. 2005a. Kaverikoirat yhteistyöhön Punaisen Ristin kanssa. Koiramme 4, 16-20.

Heikkinen-Lehkonen, P. 2005b. Koiraterapia sairaalatyön osana. Koiramme 4, 20-21.

Kari, P. 2004. Ystäväkoira-toiminta. Viitattu 13.7.2005. Spinone Forum.

<http://finnishspinone.proboards20.com/index.cgi?board=muuta&action=display&thread=1099463269>

Karppinen, K. 2003. Tytti ja Tuuli ovat koulukoiria. Koiramme 12, 4-7.

Kaverikoiratoiminta käynnistyy Keski-Suomessa. 2004. Tiedote. Viitattu 11.7.2005 Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry.

http://www.kennelliitto.fi/uutiset20040929_1.htm

Kaverikoiratoiminta laajenee Jyväskylään. 2004. Tiedote. Viitattu 1.7.2005. Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry. http://www.kennelliitto.fi/koiku_uutiset.htm

Kaverikoiratoiminta luo positiivista imagoa koirille. 2005. Viitattu 11.7.2005. Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry.
http://www.kennelliitto.fi/uutiset20050225_1.htm

Kennelliitto on suomalainen koira-alan asiantuntija. 2005. Viitattu 20.10.2006.
Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry.
<http://www.kennelliitto.fi/FI/Kennelliitto/>

Kennelpiirit. 2004. Viitattu 6.2.2007. Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry. <http://www.kennelliitto.fi/FI/Linkit/Kennelpiirit/>

Keski-Suomen Kennelpiiri. 2006. Viitattu 20.10.2006.
<http://www.kskennelpiiri.com/index.htm>

Kääriäinen, T. 2007. Opinnäytetyöstä. Sähköpostiviesti 5.2.2007. Vastaanottaja Niina Kettinen.

Levänen, T. 2005. Rottweiler soveltuu erityisnuorisotyöhön. Koiramme 3, 92-94.

Liljeholm, S. 2004. Rekkakuskit hankkivat koiria Ruotsissa. Koiramme 4, 38-41.

Lähdekorpi, S. 2004. Ines viihtyy sylissä kuin sylissä. Viitattu 22.7.2005. Hämeen Sanomat. <http://www.hameensanomat.fi/Article.jsp?article=7584&main=37>

Manninen, E. 2006. Mielenterveyskuntoutujille toivotaan oikeutta tukikoiraan. Koiramme 4, 20-22.

Mitä on kaverikoiratoiminta? 2005. Viitattu 19.12.2006. Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry. <http://www.kennelliitto.fi/FI/Hankinta/Kaverikoira/>

Pekkarinen, S. & Toikkari, S. 2005. “Yhdessä eteenpäin”. Avustavan koiran

merkitys käyttäjänsä elämään. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysala, sosiaalialan koulutusohjelma.

Roikonen, H. 2005. Koulussa käyvä koira tuo iloa ja pitää jöötä. Keski-suomalainen 15.4.2005.

Ruukki, J. 2005. Joko teillä on nelijalkainen terapeutti? Viitattu 21.7.2005.
<http://www.tiede.fi/arkisto/artikkeli.php?id=99&vl=2004>

Salomaa, T. 2001. Eläinystävä ehkäisee allergiaa? Viitattu 22.7.2005. Mainio.
http://www.mainio.net/article.asp?path=1;1132;1133;74225;33797&subpage_id=33801&type=1

Unhola, K. 2005. Ensimmäinen tukikoira Parkinson-potilaalle. Koiramme 5, 28-31.

Unhola, K. 2006. Koira on merkittävä terveyden edistäjä. Koiramme 3, 30-32.

Terapiakoiratoiminta. 2005. Viitattu 12.7.2005. SATHY ry.
<http://www.sathy.fi/terapiakoira.html>

9. LIITTEET

Liite 1. Asuntolan asukkaan haastattelu

ASUNTOLAN ASUKKAAN HAASTATTELU

1. Mitä olet tykännyt/ mitä mieltä olet kaverikoiratoiminnasta?
2. Millainen on mielestäsi hyvä kaverikoira?
3. Entä kaverikoiranomistaja? *(Näitä kahta kysymystä voi selkeyttää sillä, että ottaa esimerkin yksikössä käyvästä kaverikoirakosta, mikä heissä on hyvää/kivaa)*
4. Mitä sinä teet, kun kaverikoirat käyvät täällä vierailulla? *(mitä tykkää tehdä, mistä ei ole tykännyt, toimiiko yksin vai yhdessä muiden asukkaiden kanssa)*
5. Haluaisitko tehdä koirien kanssa jotakin muuta?

Liite 2. Asuntolan työntekijän haastattelu

ASUNTOLAN TYÖTEKIJÄN HAASTATTELU

1. Miten toiminta alkoi teidän yksikössänne? Esim. alkuvalmistelut, asukkaiden kanssa valmistautuminen.
2. Mitä tällainen toiminta edellyttää onnistuakseen erilaisilta vammaisalan yksiköiltä? Esim. ennakkovalmistautuminen, tilat, asenne, ”pelisäännöt”.
3. Miten yksikön pitäisi mielestäsi toimia, kun haluaa kaverikoiria vierailuille?
4. Millaisille vammaisalan asiakasryhmille kaverikoiratoiminta mielestäsi sopii? Miksi juuri heille?
5. Millainen on mielestäsi hyvä kaverikoiraryhmä (niin koirat kuin omistajatkin)?
6. Mitä vierailuilla tehdään ja miten toimitaan? Miten kauan vierailu kestää? Miten näihin ratkaisuihin on päädytty?
7. Miten kaverikoiratoimintaa voisi mielestäsi edistää niin, että se laajenisi muihinkin vammaisalan yksiköihin?
8. Mikä merkitys tällä toiminnalla on mielestäsi yksikkönne asiakkaille? Miten se ilmenee?
9. Onko toiminta vaikuttanut jotenkin henkilökuntaan, esim. virkeyteen tms.?

Liite 3. Kaverikoiran omistajan haastattelu

KAVERIKOIRAN OMISTAJAN HAASTATTELU

1. Miten ja miksi olet lähtenyt mukaan tällaiseen toimintaan?
2. Mitä kaverikoiratoiminta vaatii ja edellyttää koiraltasi?
3. Entä sinulta?
4. Millaisille vammaisryhmille ja yksiköille toiminta mielestäsi sopii ja miksi?
5. Mitä yksikön pitäisi mielestäsi ottaa huomioon ja miten toimia, kun haluaa kaverikoiria vierailuille?
6. Mikä mielestäsi on kaverikoiratoiminnan merkitys tämän yksikön asiakkaille? Miten se heissä ilmenee?
7. Miten toiminta on alkanut tässä vammaisyksikössä jossa toimit?
8. Mitä yleensä teette/miten toimitte vierailuiden aikana ja miten olette päätyneet tällaisiin ratkaisuihin?
9. Haluaisitko jotenkin muuttaa/kehittää toimintamallianne? Miksi?
10. Miten kaverikoiratoimintaa voisi mielestäsi edistää Jyväskylän alueen vammaisalan yksiköissä ja mitä se toteutuakseen edellyttää (esim. vammaispalveluilta, yksiköltä, asiakkailta, omaisilta, Kennelpiiriltä)?

Liite 4. Esite kaverikoiratoiminnasta

Liite 5. Saatekirje

Hei!

12.2.2007

Opiskelen sosionomiksi (AMK) Jyväskylän ammattikorkeakoulussa, suuntaavina opintoina erityiskasvatus ja vammaistyö.

Tässä teidän yksikköönne esite kaverikoiratoiminnasta. Esite liittyy opinnäytetyöhöni ”Mikä ihmeen kaverikoira? Kaverikoiratoiminta tutuksi Jyväskylän alueen vammaisalan työntekijöille”. Toivon että tutustutte esitteeseen ja mahdollisuuksien mukaan hyödynnätte kaverikoiria toiminnassanne. Esitteen lopussa on kaverikoiravastaavan yhteystiedot.

Jos haluatte kuulla lisää opinnäytetyöstäni, olette tervetulleita kuuntelemaan esitystä perjantaina 23.2.2007 klo 10.15.-11.45. Esityspaikkana Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveystieteiden keskus, Keskussairaalan tie 21 Jyväskylä, E-rakennus, luokka 3023 (3. kerros).

Tervetuloa!

Niina Kettinen
email: niina.kettinen.sso@jamk.fi

Liite 6. Yhteistyösopimus.

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
 Sosiaali- ja terveysala
 Opinnäytetyöryhmä
 Lukuvuosi 2005-2006

1/2

OPINNÄYTETYÖN YHTEISTYÖSOPIMUS

Olen Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan opiskelija.
 Pyydän rahoitusta opinnäytetyöhön kuuluvan esitteen tekemiseen ja postitukseen.

Opinnäytetyön aihe/nimi

Kaverikoiratoiminta Jyväskylän alueen vammaisalan yksiköissä

Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää mitä kaverikoiratoiminta on ja mikä sen merkitys on vammaisille ihmisille. Työhön myös kuuluu esitteen tekeminen kaverikoiratoiminnasta, ja esitteen avulla tuoda toimintaa tunnetummaksi Jyväskylän alueen vammaisalan yksiköissä työskenteleville sosiaalialan ammattilaisille.

Opinnäytetyön arvioitu valmistumisajankohta

kevät 2006

Opinnäytetyön tekijä sitoutuu

Toimittamaan 20 kpl valmiita esitteitä ja sähköisen version siitä Keski-Suomen Kennelpiirille työn valmistuttua. Kennelpiirillä on tekijän lupa julkaista esite kotisivuillaan.

Opinnäytetyön suunnitelma on hyväksytty

Kesäkuussa 2005 Jyväskylän ammattikorkeakoulussa (JAMK)

Ohjaava opettaja

Lehtori Vesa Kuhanen, JAMK/sosiaali- ja terveysala

Opinnäytetyön yhteistyötaho

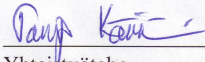
Keski-Suomen Kennelpiiri

Keski-Suomen Kennelpiiri tukee opinnäytetyötä rahallisesti ja sitoutuu maksamaan esitteen teosta ja postituksesta aiheutuvia kuluja maksimissaan 100 euroon asti (painatuksessa ja postituksessa laskutositteita vastaan). Työtä valvoo ja ohjaa kaverikoirajaoston vetäjä Tanja Kääriäinen.

Keski-Suomen Kennelpiiri huolehtii siitä, että valmiissa julkaisussa ja sen myöhemmässä hyötykäytössä Kennelpiirissä tulee esille ja näkyviin työn tekijän nimi (Niina Lindström).

Opinnäytetyön tekijää veloitetaan tekemään työstä sen kaltainen, että Kennelpiiri voi olla mukana rahoittamassa sitä. Esite tulee hyväksyttäväksi Kennelpiirin hallituksella ennen painatusta.

Paikka ja aika: Jyväskylässä 21.9.2005

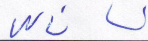

Yhteistyötaho
Tanja Kääriäinen

Ohjaava opettaja
Vesa Kuhanen

Paikka ja aika: Palokassa 21.9.2005

Opinnäytetyön tekijä
Niina Lindström

Yhteystiedot:
Metsärinteentie 1 G 46
40270 Palokka
GSM 050-321 3482
sposti: niina.lindstrom.sso@jypoly.fi

KOIRASTA KAVERI?

Tämä esite kertoo kaverikoiratoiminnasta Jyväskylän alueella ja on suunnattu kaikille erityiskasvatuksen ja vammaistyön parissa työskenteleville ammattilaisille.

Mitä on kaverikoiratoiminta?

Kaverikoira on tavallinen perheen lemmikki, joka omistajansa kanssa käy vierailuilla erilaisissa paikoissa ilahduttamassa ihmisiä, jotka eivät voi itse omistaa koiraa. Tällaista koira ja sen omistajaa kutsutaan kaverikoirakoksi.

Kaverikoira on ystävällinen ja avoin sekä nauttii ihmisten seurasta. Jyväskylän alueella kaverikoiria on tällä hetkellä 20, muodostaen kaksi ryhmää. Ryhmät vierailevat Jyväskylässä ja Jyväskylän maalaiskunnassa erilaisissa kohteissa. Yksi säännöllinen vierailupaikka on kehitysvammaisten asuntola. Kaverikoirat käyvät siellä asukkaiden luona kerran kuussa. Silloin kaikki halukkaat pääsevät tervehtimään koiria ja rapsuttelemaan niitä.

Kaverikoirat voivat vierailla myös päivätoimintapaikoissa, kouluissa, työkeskuksissa ja missä vain, missä ne voivat tuoda iloa uusille ihmisille.

Kuka toimintaa järjestää?

Keski-Suomen alueella kaverikoiratoimintaa järjestää Keski-Suomen kennelpiiri, Suomen Kennelliiton alainen järjestö. He vastaavat omistajien koulutuksesta ja koirien testaamisesta. Heihin voi olla yhteydessä, jos haluaa koirien tulevan vierailulle.

Kaverikoiratoiminta on valtakunnallista toimintaa, jossa on jo mukana noin 300 koirakkoa. Toiminta on vapaaehtoistyötä, jota koirien omistajat tekevät vapaa-ajallaan, eikä siitä siis tule kustannuksia paikkaan, jossa koirakot vierailevat.

Kenen luona kaverikoira käy?

Kaverikoiran kaveriksi käy kuka vain, joka pitää koirista eikä ole koirille allerginen. Koirat ovat rauhallisia ja hyvätapaisia, mutta kaikista koirista toki lähtee karvaa ja toiset saattavat jopa vähän kuolata, joten siihen on hyvä varautua.

Kaverikoiria on eri näköisiä ja kokoisia, joten jokaiselle yleensä löytyy mieluinen toveri. Pieni koira voi hypätä pyörätuolissa istuvan syliin tai asiakkaan sänkyyn, jos niin halutaan. Jos ei erityisesti kuitenkaan pidä koirista, ei niitä ole pakko tulla tervehtimään tai koiria voi seuraila kauempaa. Kesäisin tapaamiset voidaan järjestää pihalla.

Mitä hyötyä kaverikoirista voi olla?

Koira tuo iloa omistajalleen, mutta tarkoitus on tuoda hyvää mieltä myös ihmisille, jotka syystä tai toisesta eivät voi itse pitää koiraa. Tutkimuksissakin on todettu, että koirilla on paljon hyviä ja terapeuttisia vaikutuksia.

Koiran silittäminen esimerkiksi alentaa verenpainetta, sen läsnäolo kohottaa mielenterveyttä sekä vähentää yksinäisyyden ja eristyneisyyden tunnetta. Usein mukavan koiran tapaamisesta riittää juttua ja se tuo hyvän mielen moneksi päiväksi. Kaverikoirien avulla on hyvä myös opettaa oikeanlaista käsittelyä ja koiranlukutaitoa.

Kaverikoirien positiiviset vaikutukset on huomattu myös käytännössä. Koirille on kerrottu salaisuuksia, niitä on halailtu ja paijattu. Asiakkaat vastaavasti saavat paljon huomiota koirilta. Monille koirat ovat tuoneet hyviä lapsuusmuistoja mieleen. Kaverikoirat ovat pidettyjä ja kovin odotettuja vieraita.

Yhteystiedot

Jos haluat lisää tietoa Jyväskylän alueella toimivista kaverikoirista, ota yhteyttä:

Keski-Suomen Kennelpiirin kaverikoiravastaava
Tanja Kääriäinen
p. 050 350 4116
email: tanja.kaariainen@elisanet.fi